

Силабус
навчальної дисципліни
Українська мова для журналістів
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма	Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач	Ганна ВУСИК
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/vusik/
Контактний телефон	0501636586
E-mail викладача:	hanna.vusyk@gmail.com
Графік консультацій	вівторок, 11.00-12.00, ауд. 206, корпус БДПУ 56

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
6 / 180 3 семестр – 3/90 4 семестр – 3/90	32 3 семестр – 16 4 семестр – 16	28 3 семестр - 14 4 семестр – 14	120 3 семестр - 60 4 семестр – 60	3 семестр – залік 4 семестр – екзамен

Семестр: осінній, зимній

Мова навчання: українська

Ключові слова: мова, літературна мова, національна мова, державна мова, унормованість, уніфікованість, поліфункціональність, стилістична диференціація, фахова мова, професіоналізм; мовна, мовленнєва, комунікативна, професійна компетентність, мовна політика, концепція державної мовної політики, мовна ситуація, пріоритетні напрямки державної мовної політики.

Мета та завдання курсу:

Метою курсу «Українська мова для журналістів» є різнобічний мовленнєвий розвиток майбутніх фахівців, усвідомлення місії комунікативної, репрезентативної та культурноносної функцій української мови в засобах масової інформації.

Завдання курсу:

- усвідомити суть понять «сучасна українська літературна мова», «національна мова», «мова ЗМК»;
- знати особливості публіцистичного стилю та його жанри;
- розрізняти особливості лексики, граматики, орфоєпії, орфографії та етикету в мові ЗМК;
- знати орфоєпічні, граматичні, лексичні, стилістичні норми української мови;
- уміти виступати з доповідями і повідомленнями перед аудиторією за результатами власної пізнавальної діяльності, дотримуючись орфоєпічних і граматичних норм;
- дискутувати, переконливо аргументуючи особисту життєву позицію, узгоджуючи її із загальнолюдськими моральними і етичними нормами;
- писати твори, добираючи відповідні мовні засоби, виражаючи своє ставлення, враховуючи ситуацію спілкування, зокрема адресата;
- вільно користуватися словниками;
- редагувати неправильно побудовані речення, виправляти орфоєпічні і граматичні помилки в мові ЗМК.

Міждисциплінарні зв'язки реалізуються з сучасною українською мовою, історією України, вступом до мовознавства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- значимість вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)»;
- особливості сучасної української літературної мови;
- поняття «літературна мова», «мовна норма», функції мови;
- основні умови ефективного мовленнєвого спілкування, композицію публічного виступу;
- сутність, види, завдання етики ділового спілкування, етичні норми та нормативи;
- мову професії, термінологію свого фаху, джерела поповнення лексики сучасної української літературної мови;
- особливості використання багатозначних слів, паронімів та омонімів у професійному мовленні, правила написання складноскорочених слів, абревіатур, географічних скорочень;
- основні правила українського правопису;
- синтаксичні аспекти професійного мовлення, основні форми викладу матеріалу;
- призначення, кваліфікацію документів, вимоги до складання та оформлення різних видів документів та правила їх оформлення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- здійснювати регламентування спілкування, застосовувати орфоепічні та акцентологічні норми української літературної мови в усному спілкуванні, доречно використовувати моделі звертання, привітання, ввічливості;
- володіти різними видами усного спілкування; готуватися до публічного виступу;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні власне українську та іншомовну лексику, термінологічну лексику та виробничо-професійні, науково-технічні професіоналізми;
- користуватися словником іншомовних слів, термінологічними словниками та довідковою літературою;
- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.	ПРН 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

Зміст курсу:

Семестр 3

Модуль 1

Тема №1. Написання прізвищ, імен та по батькові. Відмінювання прізвищ в українській мові. Граматичні особливості відмінювання українських прізвищ. Прізвисько.

Тема №2. Ділове листування: правила звернення, вибачення, відмови та прощання українською мовою.

Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань).

Тема №3. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах.

Модуль 2

Тема №4. Норми вимови. Норми вимови голосних звуків. Норми вимови дзвінких і глухих приголосних звуків. Вимова слів іншомовного походження та абревіатур. Засоби милозвучності української мови. Норми наголошування слів сучасної української літературної мови. Словесний наголос. Наголошування іменників. Наголошування прізвищ. Наголошування прикметників. Наголошування числівників. Фразовий наголос.

Тема №5. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Тема №6. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа.

Модуль 3

Тема №7. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків.

Тема №8. Правопис префіксів і суфіксів.

Тема №9. Написання слів іншомовного походження.

Семестр 4

Модуль 4

Тема №10. Іменник. Категорія роду іменників. Спільний рід. Розподіл незмінюваних іменників за родами. Категорія числа іменників. Однинні і множинні іменники

Тема №11. Правопис закінчень іменників. Закінчення іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини. Закінчення іменників II відміни в родовому відмінку множини. Правопис іменників III відміни в орудному відмінку однини.

Тема №12. Прикметник. Правопис закінчень прикметників. Інші частини мови з прикметниковою словозміною. Категорія ступеня порівняння прикметників та прислівників та її форми. Творення і правопис вищого ступеня порівняння прикметників. Творення і правопис присвійних прикметників.

Модуль 5

Тема №13. Числівник як частина мови. Семантичні і структурні розряди числівників. Правопис відмінкових форм числівників. Правопис складних числівників і відчислівникових складних слів.

Тема №14. Зв'язок числівників з іменниками.

Тема №15. Дієслово. Форми дієслова. Наказовий спосіб. Безособові форми на -но, -то. Творення і вживання дієприслівників.

Модуль 6

Тема № 16. Синтаксичні норми. Порядок слів у реченні. Координація присудка з підметом. Керування в українській мові.

Тема № 17. Використання однорідних членів речення, вставних і вставлених конструкцій.

Тема № 18. Використання складних речень у мовленні.

Методи навчання: впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, метод проблемного викладу матеріалу), робота з художнім текстом, метод бесіди, комп'ютерна підтримка навчального процесу.

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмовий тестовий контроль, підсумковий модульний тестовий контроль, виконання практичних завдань.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз, виступ з доповіддю, виконання презентації за темою, самостійного опрацювання, виконання індивідуального дослідного завдання, відпрацювання та демонстрація практичних навичок.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та заліків заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: робоча програма курсу, тексти лекцій, плани практичних завдань, персональний комп'ютер, проектор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролів. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного та підсумкового контролів і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку – 1 семестр, і екзамену – 2 семестр..

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах
Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах

1 СЕМЕСТР

Вид контролю	Максимальна	Підсумкова оцінка/
--------------	-------------	--------------------

	вага поточного та підсумкового контролю у балах	семестровий залік
Поточний контроль		
Практичні заняття	60	
Самостійна робота	20	
Модульний тест	20	100

2 СЕМЕСТР

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий екзамен
Поточний контроль		
Практичні заняття	30	
Самостійна робота	20	
		50

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Практичне заняття 1	2,8	4	4,8	5,4	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 2	2,8	4	4,8	5,4	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 3	2,8	4	4,8	5,4	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 4	2,8	4	4,8	5,4	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 5	2,8	4	4,8	5,4	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 6	3	4	5	5,5	6,5	7,5	8,5
Практичне заняття 7	3	5	5	5,5	7	8	9
Максимальна кількість набраних балів	20	29	34	38	46	53	60

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Тема 1	0,6	0,9	1	1,1	1,3	1,6	1,8
Тема 2	0,6	0,9	1	1,1	1,3	1,6	1,8
Тема 3	0,6	0,9	1	1,1	1,3	1,7	1,8
Тема 4	0,7	0,9	1	1,1	1,3	1,7	1,8
Тема 5	0,7	0,9	1	1,1	1,4	1,7	1,8

Тема 6	0,7	0,9	1	1,1	1,4	1,7	1,8
Тема 8	0,7	0,9	1	1,1	1,5	2	1,8
Тема 9	0,7	0,9	1	1,1	1,5	2	1,8
Максимальна кількість набраних балів	7	10	12	13	15	18	20

Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою різних видів робіт (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда), які охоплюватимуть всі питання, винесені на самостійне опрацювання.

Екзамен проводиться в усній формі і передбачає 2 теоретичних питання і 1 практичне завдання.

Узагальнені критерії оцінювання:

- «відмінно/А», 90 – 100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

- «добре/В», 78 - 89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «добре/С», 65 – 77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

- «задовільно/D», 58 – 64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- «задовільно/Е», 50 – 57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);

- «незадовільно/FX», 35 – 49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %); 14

- «незадовільно/F», 1 – 34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Таблиця 4. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5	7	8	9,5	12	13,5	15,5
Екзаменаційне питання 2	5	7	8	9,5	12	13,5	15,5
Практичне завдання	7	10	12	13	14	17	19
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64			задовільно
50-57	E (достатньо)		
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Список рекомендованих джерел:

Основні

- Акастьолова О. Г., Майборода Н. Г., Хрушкова О. А. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2017. 112 с.
- Антонюк Т.М., Борис Л.М., Стрижаковська О.С. Українська мова (за професійним спрямуванням): навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації. Чернівці: Місто, 2012. 272 с.
- Вусик А., Греб М. Українська мова (за профспрямуванням): навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2009. 184 с.
- Гриценко Т. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 624 с.
- Гуць М. В., Олійник І. Г., Ющук І. П. Українська мова у професійному спілкуванні: навчальний посібник. Київ: Міжнародна агенція «Bee Lope», 2004. 336 с.
- Загнітко А. П. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004. 480 с.
- Караман С. О., Копусь О. А., Тихоша В. І. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Київ: Літера ЛТД, 2013. 544 с.
- Литвинчук О. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Житомир: ЖДТУ, 2011. 212 с. 9.
- Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
- Симоненко Т. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум. Київ: Академія, 2012. 272 с.

Додаткові

- ВусикГ. Вступ до мовознавства: навч. посіб. Донецьк: Ноулідж (донецьке відділення), 2010. 358 с.
- ВусикГ. Основи красномовства: навч. посіб. Донецьк: Ландон-XXI, 2013. 226 с.
- Зубенко Л.Г. Культура ділового спілкування: навчальний посібник. Київ: ЕскОб, 2000.
- Козачук Г.О. Українська мова. Практикум. Київ: Вища школа, 1991.

12. Інформаційні ресурси

- Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
- Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
- Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>
- Wikipedia. <http://www.wikipedia.org>

Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>
Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>